

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukainen päätös poiketa eliölajien rauhoitussäännöksistä eräiden pikkunisäkkäiden osalta

VIREILLETULO Ympäristöministeriöön 18.3.2024
Etelä-Savon ELY-keskukseen 5.4.2024 (hallintolaki 21 §)

HAKIJA Luonnonvarakeskus
Riistaekologia -ryhmä
Latokartanonkaari 9
00790 Helsinki

YHTEYSHENKILO

HAKEMUS

Luonnonvarakeskus hakee tutkimustarkoituksia varten lupaa poiketa luonnonsuojelulain (LSL 9/2023) 68 §:n mukaan rauhoitettujen, alla listattujen lajien LSL:n pykälässä 70 § olevasta pyydystämistä ja tappamiskiellosta koko Suomen alueelle (pl. Ahvenanmaa).

Hakijalla on ollut toiminaan aikaisempi poikkeuslupa VN/4576/2018.

Lupaa haetaan seuraaville lajeille:

Harmaakuvemyyrä (*Craseomys rufocanus*, ent. *Clethrionomys*, ent. *Myodes*)
Idänkenttämyyrä (*Microtus rossiaemeridionalis*, ent. *levis*, syn. *Microtus mystacinus*)
Punamyyrä (*Clethrionomys rutilus*)
Tunturisopuli (*Lemmus lemmus*)
Metsäsopuli (*Myopus schisticolor*)
Peltoshiiri (*Apodemus agrarius*)
Pikkumetsähiiri (*Apodemus sylvaticus*; leviämässä, tavataan jo Pietarin seudulla eli niitä voidaan tavata Suomessa piakkoin)
Idänmetsähiiri (*Apodemus uralensis*; leviämässä, tavataan jo Pietarin seudulla eli niitä voidaan tavata Suomessa piakkoin)
Vaivaishiiri (*Micromys minutus*)
Kontiainen (maamyyrä) (*Talpa europaea*)
Vesipäästäinen (*Neomys fodiens*)
Idänpäästäinen (*Sorex caecutiens*)
Kääpiöpäästäinen (*Sorex minutissimus*)
Metsäpäästäinen (*Sorex araneus*)
Mustapäästäinen (korpipäästäinen) (*Sorex isodon*)
Vaivaispäästäinen (*Sorex minutus*)

Hakemus ei koske direktiivilaji koivuhiirtä (*Sicista betulina*) (kts. selvitys alla).

Lupaa haetaan: [REDACTED] ja hänen johtama tutkimusryhmä Luonnonvarakeskuksessa.

Tutkimusryhmän jäsenet: [REDACTED]

24.5.2024

Tutkimuksiin osallistuu satunnaisesti myös opiskelijoita, harjoittelijoita ja avustajia. Hakemuksessa pyydetään, että kyseisille henkilöille voitaisiin sallita tutkimuspyynti, kun heillä olisi esittää tutkimusryhmän johtajan allekirjoittama henkilökohtainen valtakirjalla ja tämä poikkeuslupa, koska heidän nimeämisesä vuosia etukäteen on mahdotonta. Tällaisia henkilöitä olisi viiden vuoden aikana vain muutamia.

Lupaa haetaan ajalle 1.4.2024 - 31.12.2028. Lupaa haetaan monivuotisena, koska useat tutkimuksista ja seurannoista ovat jatkuvia ja/tai pitkäaikaisia.

Pikkunisäkäsppyynnit liittyvät eri tutkimusprojektien aineistotarpeisiin, kuten:

- valtakunnallinen myyräkantojen seuranta ja siihen liittyvät myyrätuho- ja myyräkuume-ennusteet: tuholaiskantojen, mm. myyrien seuranta on Luonnonvarakeskuksen lakisääteinen viranomaisluontoinen tehtävä
- monet lääketieteelliset tutkimukset jyräjoiden levittämistä taudeista yhdessä Helsingin yliopiston virologian ja mikrobiologien kanssa; monet tutkimukset ovat EU:n laajuisia yhteisprojekteja
- väli-isäntä-myräaineiston kerääminen hengenvaarallisen myyräekinokokkilaisen (*Echinococcus multilocularis*) leviämisen varalta ja seuraamiseksi; seuranta ja raportointi vuosittain EU:lle Ruokaviraston kautta.

Tutkimusten aineisto tuottaa tietoa kaikkien Suomessa tavattavien pikkunisäkkäiden kantojen kehityksestä ja tämän vaikutuksista mm. petolintujen pesintämenestykseen. Tieto on hyödynnettävissä lajien suojelutarpeen määrittämisessä ja suojelutoimien suunnittelussa. Laajempi muistio pikkunisäkästutkimuksien pitkäaikaisseurannoista ja yhteyksistä muihin tutkimuksiin on toimitettu hakemuksen liitteenä.

Hakemuksen mukaan yksilöitä pyydetäisiin elävänä pyytävillä loukuilla ja tappavilla loukuilla. Pyynti tappavilla hiirenloukuilla on usein nopein, tehokkain ja käytännössä ainoa mahdollisuus riittävien aineistojen keräämiseen. Kansallinen koe-eläinlautakunnan 16.5.2007 tehdyn ennakkopäätöksen mukaan tappoloukkujen käyttäminen ei ole eläinkoe, eikä tutkimus siksi tarvitse lautakunnan koe-eläinlupaa.

Tutkimusten mukainen pyynti kohdistuu pääasiassa rauhoittamattomiin lajeihin (mm. peltomyyrä (*Microtus agrestis*) ja metsämyyrä (*Clethrionomys glareolus*)). Tutkimuksia varten tulee pyytää myös rauhoitettuja lajeja. Tappoloukuilla pyydetessä on mahdotonta estää rauhoitettujen yksilöiden joutuminen loukkuihin ja toisaalta nopean aineenvaihdunnan omaavat päästäiset voivat menehtyä myös elävänä pyytäviin loukkuihin.

Hakemus ei koske koivuhiirtä, koska hakemuksen mukaan sen ei arvioida joutuvan tappavana pyytäviin loukkuihin ja sen joutuminen elävänä pyytävään loukkuun on epätodennäköistä. Valtaosa seuranpyynnestä tapahtuu keväällä ja syksyllä, ennen tai jälkeen talvihorrostavan koivuhiiren aktiivisuuskautena, joten sen osuminen loukkuihin on erittäin epätodennäköistä. Koivuhiiren aktiivisuusaikana kesällä tapahtuvat tautitutkimuspyynnit tehdään elävänä pyytävillä loukuilla, jolloin mahdollisesti vahingossa pyydykseen joutunut koivuhiiri voidaan vapauttaa välittömästi.

24.5.2024

Hakemuksen mukaan pyynnit olisivat pienialaisia (1–5 ha) ja lyhytkestoisia (n. 1–10 vrk / vuosi) ja käytetyt loukkumäärät pieniä (n. 50–300 loukkuvuorokautta / paikka; loukkuvuorokausi = käytettyjen loukkujen määrä x pyyntivuorokausien määrä), ja mahdollinen pienialainen hävikki täyttyy ympäristöstä parissa viikossa. Vuosittain pyydettyjen eläinten määrä vaihtelee suuresti riippuen myyrien ja muiden pikkunisäkkäiden runsaudenvaihtelun tilasta. Tosinaan on liki nollavuosia, tosinaan samalla yrittämällä saadaan valtakunnallisesti liki pari tuhatta yksilöä. Näistä valtaosa on kuitenkin rauhoittamattomia metsä- ja peltomyyriä, mutta rauhoitettujen lajien saalismäärät vaihtelevat vastaavasti. Rauhoittamattomien lajien saalismäärät kullakin pyyntipaikalla vaihtelevat noin välillä 0–200 yksilöä/vuosi. Hakemuksessa listattujen rauhoitettujen myyrä- ja sopulilajien saalismäärät kullakin pyyntipaikalla vaihtelevat noin välillä 0–200 yksilöä/vuosi ja hiiri- ja päästäislajien noin välillä 0–20 yksilöä/vuosi.

Hakemuksen mukaan tutkimuspyynti ei uhkaisi lajien kantojen olemassaoloa tai luonnonsuojelulain edellyttämää suotuisaa suojelutasoa, koska pyynnin aiheuttama poistuma paikallisten kantojen suuruudessa on pientä verrattuna pikkunisäkkäiden luontaisiin voimakkaisiin runsaudenvaihteluihin, jotka ilmenevät laajoilla alueilla Suomessa usein samanaikaisesti. Hakemuksen mukaan aikaisemmat tutkimukset ovat osoittaneet, että hakemuksen mukaisilla pyynneillä ei ole havaittu negatiivista vaikutusta paikallisiin pikkunisäkkäskantoihin.

ETELÄ-SAVON ELY-KESKUKSEN RATKAISU JA PERUSTELUT

Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) myöntää hakijalle luonnonsuojelulain 83 §:n nojalla luvan poiketa luonnonsuojelulain 70 §:n rauhoitussäännöksistä hakemuksessa lueteltujen pikkunisäkkäiden osalta.

Lupa myönnetään hakemuksen mukaisesti, kuitenkin seuraavin ehdoin:

1. Lupa rauhoitettujen nisäkkäiden pyydystämiseen ja tappamiseen on voimassa **31.12.2028** saakka Etelä-Savossa.
2. Toimenpiteissä on noudatettava metsästyslain ja asetuksen rauhoitettujen eläinten pyydystämiseen ja tappamiseen soveltuvia määräyksiä.
3. Lupaa saavat käyttää hakemuksessa mainitut henkilöt. Muista mahdollisista lupaa käyttävistä tutkimusryhmän henkilöistä on ilmoitettava etukäteen Etelä-Savon ELY-keskukselle. Lisäksi hankkeessa voi olla mukana em. henkilöiden valvonnassa toimivia avustajia. Hakija on vastuussa luvan käyttäjien perehdyttämisestä luvan ehtoihin, ja siitä että luvan käyttäjät noudattavat luvan ehtoja.
4. Hakija vastaa tarvittavasta yhteydenpidosta maanomistajiin.
5. Kansallispuistoissa ja luonnonsuojelualueilla tulee toimia niitä koskevien rauhoitusmääräysten mukaisesti, ja haettava niiden rauhoitusmääräyksistä mahdollisesti edellytetyt poikkeusluvut.
6. Luvan mukaista toimintaa harjoittaessa lupapäätös tai sen jäljennös on pidettävä mukana, jotta se voidaan esittää pyydettyäessä.

24.5.2024

7. Luvan käytöstä tulee raportoida vuosittain seuraavan vuoden tammikuun loppuun (31.1.) mennessä. Raportti tulee toimittaa Etelä-Savon ELY-keskuksen kirjaamoon (kirjaamo.etela-savo@ely-keskus.fi) päätöksen asianumerolla ESAELY/615/2024 varustettuna. Raportissa tulee ilmetä pyydettyjen nisäkkäiden määrät lajeittain sekä pyyntipaikat ja pyyntiajat. Lisäksi tulee arvioida pyyntien vaikutusta paikallisiin nisäkäskantoihin.

8. Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus voi peruuttaa osittain tai kokonaan tämän luvan, mikäli hakija ei noudata luvan ehtoja tai harjoittaa toimintaa, jota tämä lupa ei kata.

Perustelut

Hakemuksen mukaiset lajit pois lukien pikkumetsähiiri ja idänmetsähiiri, ovat luonnonsuojelulain nojalla rauhoitettuja lajeja (LSL 69 §). Uhanalaisuusluokituksessa hakemuksen mukaiset lajit pois lukien pikkumetsähiiri ja idänmetsähiiri, on luokiteltu elinvoimaisiksi. Pikkumetsähiirtä ja idänmetsähiirtä ei ole vielä tavattu Suomessa, mutta niiden leviäminen Suomeen on mahdollista.

Luonnonsuojelulain 70 §:n nojalla on kiellettyä rauhoitettuihin eläinlajeihin kuuluvien yksilöiden tahallinen tappaminen tai pyydystäminen, pesin sekä munien ja muiden kehitysasteiden ottaminen haltuun, siirtäminen toiseen paikkaan tai muu tahallinen vahingoittaminen sekä yksilöiden tahallinen häiritseminen erityisesti eläinten lisääntymisaikana, tärkeillä muuton aikaisilla levähdysalueilla tai muutoin niiden elämänkierron kannalta tärkeillä paikoilla.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan alueellinen elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus voi myöntää luvan poiketa edellä mainituista kielloista, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Kuolleiden eläinten hallussapidon osalta lupaviranomainen on Varsinais-Suomen ELY-keskus, joka on ratkaissut asian päätöksellä (VARELY/2268/2024).

Lupa myönnetään yksilöiden pyydystämiseen ja tappamiseen. Tutkimuspyynnissä saa käyttää elävänä pyytäviä loukkuja ja tappavia loukkuja. Lupa myönnetään tutkimustarkoituksiin. Valtakunnallisilla nisäkäspyynteillä on yhteiskunnallista ja tutkimuksellista merkitystä. Pikkunisäkäskantojen seurannoilla ja tutkimuksilla voidaan selvittää ja ennustaa monia niiden aiheuttamia taloudellisia vahinkoja ja terveydellisiä vaaroja. Tutkimus edistää luonnonsuojelua, sillä tutkimuksen tuottama aineisto antaa tietoa pikkunisäkäskantojen kehityksestä ja sen vaikutuksesta mm. petolintujen pesintämenestykseen. Tutkimuksen aineistoa voidaan siten hyödyntää myös lajien suojelutarpeen määrittämisessä ja suojelutoimien suunnittelussa.

Hakemuksen mukaiset lajit ovat uhanalaisuusluokitukseltaan elinvoimaisia ja hakemuksen mukaiset toimenpiteet kohdistuvat vain pieneen osaan kyseisten lajien yksilöitä. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan hakemuksen mukaisista toimenpiteistä ei ole lupapäätöksessä mainituin ehdoin toteutettuna ja edellä mainittujen seikkojen perusteella haittaa kyseisten lajien suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Päätöksen voimaantulo

24.5.2024

Tutkimustiedon mahdollisimman hyvä ajallinen kattavuus on oleellista tutkimusten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimustuloksilla on tärkeä merkitys yleisen edun kannalta ja tämän vuoksi tutkimus on päästävä tekemään välittömästi. Päätöksen täytäntöönpanoa ei siten voida yleisen edun vuoksi lykätä.

Edellä mainituista syistä Etelä-Savon ELY-keskus on oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) annetun lain 122 §:n 3 momentin kohdan 3 nojalla päättänyt, että tämä päätös on luonteeltaan sellainen, että sen täytäntöönpanoa ei yleisen edun vuoksi voi lykätä ja se on pantava täytäntöön heti mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Luonnonsuojelulaki (9/2023) 69 §, 70 §, 83 § ja 121 §
Metsästyslaki (615/1993)
Metsästysasetus (666/1993)
Hallintolaki (434/2003) 21 §
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §
Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §
Valtioneuvoston asetuksen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista (1373/2018) 5 § (90/2024)
Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskusten maksullisista suoritteista vuonna 2024 (1215/2023)

LISÄTIEDOT

Tietoja tästä päätöksestä antaa tarvittaessa Etelä-Savon elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksessa Marika Lax (marika.lax@ely-keskus.fi), puh: + 358 295 024 050.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Itä-Suomen hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

ASIAKIRJAN HYVÄKSYMINEN

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt Luonnonsuojeluasiantuntija Marika Lax ja ratkaissut Ryhmäpäällikkö Lauri Puhakainen.

LIITE Valitusosoitus

SUORITEMAKSU

Luonnonsuojelua edistäviin tutkimuksiin myönnettävät poikkeukset ja luvat ovat maksuttomia.

Jakelu Hakijalle (sähköisesti)

Tiedoksi Ympäristöministeriö

24.5.2024

Suomen ympäristökeskus
Suomen luonnonsuojeluliitto Etelä-Savo ry

Tämä asiakirja ESAELY/615/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAELY/615/2024 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Lax Marika 24.05.2024 13:43

Ratkaisija Puhakainen Lauri 24.05.2024 13:46